

Telegraful Român.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Limba germană.

Sibiu, 1 Octombrie n.

Dorința colegilor noștri dela organul oficios săsesc din loc, de a vedea introdusă după război limba germană ca limbă diplomatică în conversația și comunicația internațională, ar fi provocat de sigur resens general în lumea întreagă, dacă i-ar fi fost dată lumii posibilitatea de a lua cunoștință despre ea. Cum însă ziarul oficios săsesc din loc nu trece dincolo de hotarele Ardealului decât în foarte puține exemplare, dorința rămâne necunoscută pentru neamurile cele multe, cari nu-i vreau realizarea. Și dacă noi am înregistrat-o în numărul trecut, am făcut lucrul acesta numai pentru a constata, că ea e prea fantastă, prea temerară, și la tot cazul prematură. Va trebui se treacă Europa prin foarte mari prefaceri, ca Germanii să se poată gândi la decretarea limbei lor de limbă diplomatică, obligatoare pentru lumea întreagă. Astăzi ei însă nici nu se gândesc la așa ceva.

Dar despre alta e acum vorba, tot despre limba germană, nu însă ca limbă diplomatică a lumii întregi, ci ca studiu obligat, care în viitor are se fie propus în școlile medii din Ungaria în așa măsură, ca toți ceice termină vre-o școală medie, fie gimnasiu, școală reală, ori școală civilă, băeți sau fete, se știe perfect de bine vorbi și scrie nemțește și se cunoască în mod temeinic literatura germană. În ministeriul de culte și instrucțiune publică din Budapesta se lucrează adevărat tocmai acum la marea reformă a învățământului secundar, și domnul ministru *Dr. Béla Iankovich* a aflat de bine a face comunicări într-o foaie mare vizează despre principiile fundamentale, după cari e contemplată aceasta reformă, amintind în primul loc aceea ce am spus, că în viitor se va da limbei germane o atenție mai mare în învățământul secundar și că cu începere din clasa primă ea va forma obiect obligat de studiu.

E vorba deci de ceva mai puțin, cu mult mai puțin decât se cuprinde în dorința colegilor dela foaia oficioasă săsască din loc, și totuși și acest puțin a fost primit cu mare resens din partea presei maghiare, căreia nu-i convine deloc zelul cu care ministrul nostru de culte vrea se germanizeze țara. Pe lângă toate legăturile strânse pe cari le avem astăzi cu Germanii, zierele maghiare nu se sfiesc ași arăta nemulțumirea față cu planurile ministrului de culte și instrucțiune publică și temerea de urmările grave pe cari le va putea avea inovația pe care o proiectează. Astfel ziarul *Magyar Hir-lap*, organul de publicitate al contelui *Andrássy Gyula* scrie, că «a fost de tot nepolitică graba mare, cu care ministrul nostru vorbește în toial războiului despre o astfel de temă delicată, despre propunerea limbei germane în școlile medii ungare. Astfel de chestii mari, chemate se determine cultura și modul de gândire al generațiilor vii-

toare, nu se rezolvază în momente pline de pațimi. Instrucțiunea publică e mai decizătoare și decât bătăliile cu privire la viitorul unei națiuni, și e foarte primejdios lucru a mărturisi între atacuri date cu bajoneta programe despre instruirea și învățarea unei limbi, mai ales când aceasta e limba germană, adevărat, că limba maternă a credinciosului și neînvinșului nostru aliat, care însă trebuie tratată cu multă precauție la noi în Ungaria, în urma puterii, greutății și estinderii ei, dar mai ales în urma amintirilor din trecut, legate de ea».

O altă foaie lătită și cetită maghiară, *Budapesti Hir-lap*, spune apoi clar domnului ministru, că Nemții nu au să-și mulțumească gloria din zilele de pace și din zilele de război învățării limbei franceze ori engleze în școlile lor medii, ci numai și numai faptului, că în școlile lor copiii germani au fost prefăcuți în fanatici ai germanismului, ai muncii, ai științei. Acestia sunt stâlpii pe cari se razimă mărirea germană. «Acestea lucruri să le învățăm deci dela Nemți, iar nu limba lor. Tinerimea noastră se fie crescută în fanatismul maghiarismului, al muncii și al științei!.. Căci ce înseamnă aceea, că elevul se știe vorbi și scrie perfect de bine nemțește? Atâta, cât *instreținerea de către inteligența noastră națională*... iar a aservi inteligența întreagă unei limbi streine, e lucru absurd și nebun»...

Pe scurt deci, Maghiarii sunt contrari mari ai intențiunii ministrului nostru de culte și instrucțiune de a da teren mai larg decât în trecut limbei germane în școlile secundare, din motivul plausibil și acceptabil, că prin aceasta poate se suferi mult cultura maghiară.

Înțelegem perfect de bine punctul de vedere al Maghiarilor și știm să-l apreciem. Maghiarii știu din trecut ce înseamnă germanizarea și au tot dreptul să se ferească de ea. Tot respectul și toată admirația noastră a tuturor față de virtuțile rari militare și cetățenești ale poporului german, față de organizația sa, de fanatismul seu național, de zelul seu de jertfire pentru gloria patriei, — dar toate acestea sunt lucruri, pe cari le putem învăța dela Nemți, — și va trebui să le învățăm și să ni-le însușim, — fără a le învăța limba, pe care sigur că și-o vor însuși toți aceia, cari îi vor simți necesitatea, din râvna lor proprie. Recunoaștem deci pe seama Maghiarilor îndreptățirea de a se apăra în contra germanizării; dar îi rugăm se recunoască și ei pe seama noastră îndreptățirea de a ne apăra în contra maghiarizării, care nu e decât o imitație a germanizării încercate în trecut față de ei, și până astăzi tot atât de neisbutită ca la timpul seu germanizarea lor. Se admită deci și ei, că pentru a ne crește tinerimea noastră, ca se iasă din ea cetățeni onești și de nădejde, oameni temători de Dumnezeu și cu alipire față de tron și patrie, oameni munci-

tori, — nu e necesar se fie torturată din școala elementară cu învățarea limbei maghiare, căci toate acestea le învață mai bine, mai ușor și mai cu temei în limba maternă. Principiul e acelaș, fie deci aceeași și aplicarea lui, căci și unii și alții nu facem alta, decât ne apărăm naționalitatea, ori mai bine zis, împedecăm desnaționalizarea noastră.

Literele cirile. Presa maghiară jubilează, fiindcă episcopul greco-catolic din Eperješ a dat ordinațiune, prin care scoate din uz în dieceza sa literile cirile folosite de Ruteni, introducând în toate manualele de școală scrierea fonetică maghiară, deci literile maghiare. Chiar și manualele de religie și cărțile de rugăciuni vor fi tipărite cu litere maghiare. O foaie mare maghiară leagă mari speranțe de aceasta inovație, pentru că «din slova maghiară va răsări inimă maghiară, sentiment maghiar, gândire maghiară, limbă maghiară», cu un cuvânt *maghiarizarea*. Noi însă zicem, că zilele prin cari trecem nu sunt prielnice pentru astfel de inovații, dar nici pentru preamărirea lor.

Antanta în Balcani. Situația devine tot mai încurcată și mai critică în Balcani. Din Roma vine știrea, că antanta a hotărât se trimită trupe, ca se ocupe Macedonia, înainte de a fi ocupată de Bulgari. Prin aceasta antanta vrea să vină în ajutorul Sârbilor, făcându-le cu puțință se lupte numai în contra trupelor germane și austro-ungare, când vor începe ofensiva în contra lor, iar în contra Bulgarilor va lupta antanta, dacă se va cere. După altă știre, antanta ar trimite trupele acestea în Macedonia ca ajutor dat Greciei, pentru că Grecia să înceapă acțiunea în contra Bulgariei și a Turciei, sâring în ajutorul Sârbiei. După unele ziare e vorba numai de 150.000 soldați, după altele însă de jumătate milion, pentru că antanta vrea să forțeze căderea străntorilor. Se va vedea în curând, ce e adevărat din toate aceste știri necontrolabile.

Contele Andrássy împarte sfaturi. În marele ziar german «Berliner Tageblatt» publică contele Iuliu Andrássy un articol, în care se spun și următoarele: «Ori unde ar privi politicianii români, pretutindenea trebuie să espereze, că orice cooperare în războiul alături cu împătrita înțelegeri ar fi fatală pentru România, și că România nu se poate arunca într-o astfel de întreprindere, fără ca cele mai însemnate interese vitale ale ei se nu fie în cel mai grav mod periclitate. Acum, când înțelegerea turco-bulgară e legată, trebuie considerate Dardanelele de necuceribile și se poate prognostica totalul fiasco al antantei pe toate terenurile de luptă. Cu adevărat, bărbații de stat ai României n'ar avea nici cap, nici inimă, când în loc de neutralitate folositoare țării și poporului lor, ar începe războiul în contra adevăraților lor prietini, în contra puterilor centrale»... Sunt cam întârziate aceste sfaturi ale contelui Andrássy, pentru că cei dela conducerea statului român țin cu stricteț la neutralitate și n'au de gând se iasă din ea. Dar ne surprinde, că contele Andrássy le cere numai observarea neutralității, și nu aceea ce am dori noi, Români din statul ungar, cooperarea în război, alături cu puterile centrale, în contra Rușilor. Se aibe cumva cunoștința contelui Andrássy despre existența unei *imposibilități morale* în privința aceasta, și se știe cumva cine poartă vina, că *există* această imposibilitate morală??

„Falimentul științei“.

Răspuns la articolul publicat sub acest titlu în numărul 186 al ziarului «Gazeta Transilvaniei».

De preotul Ioan Dandea.

Convorbirile științifice sunt de mult folos pentru publicul care nu se poate ocupa din cauze diferite în chip special cu științele. Dar trebuie să conțină numai curatul adevăr, trebuie să conțină numai rezultatele cele mai sigure ale științei; orice controversă, orice adevăr nedovedit trebuie eliminat din aceste convorbiri. Căci răspândesc numai idei greșite asupra unor fundamente ale culturii generale și răul cel din urmă e mai mare ca cel dintâi. În rădăcinarea în mintea publicului a unor idei greșite e mai primejdioasă pentru cultură, decât neștiința. Din neștiință e mai ușor a face știință, decât a abate dela calea rătăcită pe cel încredințat că merge pe cale bună.

De aceea cred, că nu greșesc, dacă mă voi sili să arăt câteva «părereri cam riscate», cu scopul de a le îndrepta, părereri ce se află în articolul «Falimentul științei», publicat în numărul 186 din anul curent al ziarului «Gazeta Transilvaniei». Cunoșc buna intenție a autorului, dar scăparea din vedere a unor momente caracteristice lucrurilor pe cari le critică a cauzat, cred, părereri acele riscate.

1. Se zice: «Teologul jură, că teologia e știință: pretențiune cam riscată și absurdă în sine».

Teologul nu jură, ci numai afirmă acel lucru, afirmările trebuie însă dovedite. Cuvântul *știință* vine dela cuvântul a ști. Teologia, dacă se numește știință, vrea să ne spună, că ea știe ceva despre obiectul ei care e: Dumnezeu, principiul totului. Teologia trebuie să își aibă un izvor, care e: descoperirea dumnezeiască și un material, care e: sfânta scriptură și sfta tradițiune.

Și științele exacte au un izvor: natura, și un material: fenomenele naturii. Atât teologia, cât și științele exacte, numai prin ceea ce ne spun și prin modul cum ne spun ceea ce știu despre materialul lor, fac știință. Se înțelege, că atât materialele cât și metodele teologiei și ale științelor exacte sunt diferite.

Teologia se înrudește prin material și metode cu științele filosofice-istorice. Teologia devine știință nu prin sine, ci prin doctrinele ei: dogmatica, morala, apologetica, istoria, esegeza, isagogia etc. precum și știința exactă devine știință prin doctrinele ei: fizica, chimia, biologia etc.

Dacă în doctrinele teologiei se află știință despre obiectele lor, atunci și teologia e știință; căci cuvântul teologie arată numai noțiunea generală a tuturor doctrinelor ei. Va zice însă cineva, că materialele doctrinelor teologice nu sunt potrivite pentru știință, căci cuprind controversă; sunt adevăruri nedovedite cu exactitate matematică. Această părere ar fi foarte greșită, căci ar însemna a da lovitura

de moarte științelor filozofice-istorice, ce conțin multe controverse și păreri greșite. Dar și științele exacte s'ar clătina, căci și ele se întemeiază pe multe ipoteze nedovedite, ci numai afirmate, și în ele încă se află multe controverse.

Fiecare știință își are materialul și metodele ei, și numai după aceste două poți să judeci asupra științelor. Dar nu poți să ceri, ca o știință să aibă metodele altei științe, precum și materialele ei, și dacă nu le are să declare că nu e știință. Metodele fizice nu le poți folosi în chimie, astronomie (matematicile, tehnica, sunt științe aplicate ale științelor exacte). Metodele științelor exacte nu le poți întrebuița nici la științele filozofice-istorice, deci nici dela cele teologice nu poți aștepta să le aibă.

Izvorul teologiei e descoperirea dumnezeiască, care nu poate fi dovedită cu exactitate matematică, dar și la științele exacte izvorul e natura, care încă are multe și mari taine nedeslegate.

Materialul teologiei poate fi tratat ca știință, precum și materialul filozofiei și al istoriei cu auxiliarele lor poate fi tratat ca știință.

În special: dogmatica ca ram principal al teologiei poate fi privită ca știință, dacă întrunește condițiile științei. Izvorul ei e descoperirea dumnezeiască, cu a cărei dovedire se ocupă apologetica; materialul dogmaticii îl formează învățăturile creștine despre Dumnezeu în sine, în raport cu lumea și cu omul. Dogmatica dar se ocupă cu Dumnezeu, lumea și cu omul, deci cu problemele fundamentale a tot ce există, în această privință se înrudește cu științele filozofice, cari ear se ocupă cu Dumnezeu ca principiu a tot ce există, ca fiindă supremă, cu lumea și cu omul și cu raportul dintre acestea, născându-se astfel diferite sisteme filozofice, cari se numesc științifice (panteismul, materialismul). Din punctul meu de vedere nu mă interesează, că adevărul îl conțin sistemele filozofice sau nu, ci numai aceea, că tind să fie știință.

Întrebările filozofice despre Dumnezeu, lume și om sunt pentru științele exacte chiar o temelie fundamentală, căci și ele în ultima analiză cauza finală a lor o arată că sunt obiectele acestor întrebări filozofice, din cari izvoresc diferitele ipoteze științifice în științele exacte. Dela încercările de deslegare a acestor întrebări filozofice aflăm în liniamente generale progresul științelor. (Bacon de Verulam, Descartes.)

Științele în anticitatea clasică nu au progresat, fiindcă erau încurcate în cozmogoniile păgâne. (Vezi: Puterea sufletească, de Rădulescu Motru.)

Și numai religiunea creștină, prin concepțiunile sale curate despre Dumnezeu, lume și om, înlăturând aceste cozmogonii a pus temelii solide științelor exacte. Toate științele exacte își au rădăcinile adânc înfipte în metafizică, în cea creștină sau profană, aci nu ne poate interesa; destul e că fiecare singuratică și toate la oaltă în cercetările lor ajung la o limită cu cercetările exacte, dar nu pot rămânea așa zicând spânzurate în aer, ci vrând nevrând trebuie să arunce cârlige cu cari să se fixeze și de metafizică, care cuprinde chiar obiectele dogmaticii creștine.

Ori cine ce ar zice, dogmatica creștină după materialul său poate fi privită ca o știință, se înțelege că numai dacă materialul acesta e tratat în sistem științific. Așa cred, că prelucrarea materialului dogmatic din sf. scriptură și sf. tradițiune în mod științific s'a făcut în biserica creștină, încât dogmatica să poată fi numită doctrină științifică.

Că materialul moralei creștine poate fi prelucrat în un sistem științific, că materialul moralei creștine din ori și ce punct de vedere e ne-

esecționabil, nu mai încapă nici o îndoială. Morala creștină e o știință, fiindu-i materialul tratat în mod științific. În privința moralei creștine ca știință cred că nu poate fi nici o discuție, fiind tratat materialul în sistem.

Apologetica creștină e simburile filozofiei creștine. Ea dovedește prin metode filozofice obiectele dogmaticii creștine: Dumnezeu, lume și om, și peste tot adevăratele fundamentelor religiunii creștine.

Materialul ei e rezultat sigur al științelor filozofice-istorice și exacte. Deci e știință.

Fiind dogmatica, morala și apologetica științe, — cari sunt temelii religiunii creștine, — atunci terenul e sigur pentru dovedirea, că și celelalte discipline sunt științifice, tratate sistematic. Istoria e știință în măsura în care e și istoria profană; esegeza în aceea în care e studiul lingvistic știință; isagogia e știință, ca și studiile literare ale capodoperilor literaturilor, și așa putem constata, că fiecare doctrină teologică poate deveni știință tratată sistematic, ca ori și care altă doctrină. Ca concluziune putem să afirmăm cu tărie prin dovezile aduse, cumcă teologia e știință, ca ori și care altă știință.

(Va urma.)

† Leontin Simonescu.

După o scurtă boală numai de o zi a adormit în Domnul eri, Joi sara, încunjurat de membrii familiei aflători în Sibiu, bătrânul, afabilul și de toți iubitul și stimatul *Leontin Simonescu*, fost vicecomite al comitatului Caraș-Severin, fost deputat în camera ungară și în urmă secretar mitropolitan în Sibiu și în mai multe rânduri deputat sinodal și congresual. Mercuri sara i-s'a făcut rău, — până aci s'a simțit destul de bine, — și eri, Joi sara, i-s'a stâns viața, ca o facie aprinsă, suflată de vânt.

Cu el se duce în mormânt încă unul dintre cei luminați, deștepți și muncitori ai noștri, unul care în toate posturile pe cari le a ocupat în viața noastră publică și-a pus toată știința și toată puterea de muncă în serviciul obștei, în serviciul neamului și al bisericii.

Cariera, după terminarea studiilor făcute împreună cu fericitul *Alesandru și Eugeniu de Mocsonyi*, al căror instructor fusese, și-a început-o în Lugoj, ca vicenotar al comitatului, dând probe atât de eclatante despre destoinicia sa, încât în curând a ajuns protonotar. Prin munca, destoinicia și atitudinea sa plină de tact și-a știut câștiga simpatia și ale străinilor și ale tuturor Românilor din congregația comitatului, cari la o ocaziune dată, devenind vacant postul de vicecomite, l-au ales, în contra candidatului oficios, cu o mică majoritate, dar cu o însuflețire de nedescris, vicecomite al comitatului Caraș-Severin. La proxima a legere însă comitele suprem de atunci, *Tabajdy Károly*, a pus toate în mișcare, ca să-l scoată din post, și l'a scos. A fost însă ales deputat la dietă, în cercul Bocșei, dar la proxima a legere aparatul oficios a împedat de a mai putea fi ales.

Atunci fericitul Mitropolit *Miron Romanul*, cunoscându-i zelul de muncă, pregătirile frumoase, vasele cunoștințe de legi și de limbi, l-a invitat la Sibiu, ca să ocupe postul de secretar mitropolitan. Erau zile grele pe atunci pentru biserica noastră și sunt clasice reprezentațiunile făcute de acum decedatul secretar mitropolitan cătră guvern întru apărarea drepturilor bisericii noastre și a autonomiei ei. Înainte cu câțiva ani s'a retras la odihnă și din acest post, iar acum Domnul

l-a chemat la sine, la odihna de veci, făcându-i favorul, de a nu-l lăsa să bolească mult. Moare în etate de 75 ani, jeli de nemângăiața sa soție *Sofia*, născută *Marcu*, de fiul *Alesandru*, vicenotar comitatens în Sibiu, de fiicele *Eugenia*, măritată *Galgóczy* și *Leontina*, măritată *Dr. Proca*, de ginerii *Dr. Gheorghe Proca*, asesor consistorial în Sibiu și *Coloman Galgóczy*, căpitan ces. și reg. aflător pe câmpul de războiu, de nepoți, nepoată, și de număroase alte rudenii.

Să ne închinăm în fața sicriului în care sunt așezate acum rămășițele sale pământești, pentru că în acest corp neînsuflit a bătut până eri o inimă mare și caldă românească și a fost sălășluită în el o minte luminată.

Înmormântarea i se face mâne, Sâmbătă, din capela cimiterului central, la orele 3 după amiază.

Din partea îndureratei familii, tristul eveniment se anunță astfel:

Cu inima zdrobită de durere aducem la cunoștința tuturor rudenilor și prietinelor, că prea iubitul nostru soț, tată, socru și moș *Leontin Simonescu*, fost vicecomite al comitatului Caraș-Severin, deputat dietal, secretar al Consistorului metropolitan pens., etc. după scurte suferințe, și-a dat nobilul său suflet în mână Creatorului, Joi în 30 Sept. st. n. a. c. la 8^{1/2} seara, în al 75-lea an al etății sale.

Rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor ridica din capela cimiterului central din loc, unde se va face prohodul, și se vor așeza spre odihnă eternă în acelaș cimiter, Sâmbătă, în 2 Oct. n., la 3 ore după amiază. Fie-i memoria binecuvântată! Sibiu, la 1 Octomvrie st. n. 1915.

Jalnica familie.

PARTEA LITERARĂ.

Biblia pentru popor.

Marele învățat francez *Rousseau* a zis odată, că e foarte rău, dacă poporul nu are vreme, decât pentru câștigarea pâinii, căci nu o va mânca plin de bucurie, dacă el pe lângă vremea lucrului nu mai dispune de timp. Cere sărbători pe seama poporului, pentru că astfel acela va aibă ocazie a-și redobândi forța spirituală pierdută.

Cuvintele acestea ale lui *Rousseau* mi-au venit în minte, când am citit, că în editura comisiei administrative a Tipografiei arh. de ecezană a apărut: Biblia mică, sau părți alese din sfânta scriptură, testamentul vechiu și testamentul nou.

Poporul nostru muncește din greu din zorile dimineții până târziu în totunerecul sării, dar deși are destule sărbători pentru a se ușura pe puține ceasuri de greul zilelor de lucru, nu prea a avut până acum m'joc de destule spre a se putea într'adevăr simți departe de greutatea în zilele de odihnă. Acum că a apărut cartea cărților și o poate citi tot omul introdus în cunoașterea slovelor moarte, dela copilul de școală până la moșnegii țărani, cari știu ceti, putem nădăjdui, că s'a întregit o lacună, care se observa până acum în urma faptului, că avem atâtea sărbători și nu am știut până acum a le angaja cu prilejuri pentru prevederea țăranelor noastre cu armele spiritului.

Înalt Prea Sfințitul nostru Arhiepiscop și Mitropolit în o precuvântare scurtă și frumoasă spune, că tipărirea părților mai alese din Biblia cea mare s'a făcut pe seama întregului nostru popor, cu scopul de a se putea procura din partea celor dornici mai cu înlesnire și că prin aceasta urmăm și noi popoarelor mai înaintate.

Ni se impune deci, să facem întâmpinarea cuvenită acestei cărți, — întâmpinare modestă, — care va urmări în special scopul de-a arăta pe scurt modul alegerii materialului în câte-va puncte paralele cu Biblia germană „Familienbibel“, apărută în Schwanden-Glarus. Biblia aceasta germană încă nu este o ediție completă, ci numai un extras din Sfânta Scriptură pentru edificarea privată a sufletului și învățătura tinerimii. Ea însă încă în anul 1895 a apărut în ediția a patra, ca o dovadă, că noi într'adevăr suntem numai la început cu introducerea Bibliei în masele poporului nostru.

Partea a doua a acestor puține însemnări va avea scopul să se ocupe de folosul real ce-l poate avea poporul nostru, cetod Biblia mică.

Biblia cea germană, cu toate că e un extras, totuși e mai mare, și ca format și ca extenziune, cuprinzând 665 pagini, câtă vreme a noastră cu un format mai mic are

272 pagini. Constatarea aceasta e necesară la remarcarea alteia și anume, că Biblia germană nu a luat în textul ales multe pasaje, pe cari a noastră le-a luat, deși e mai mică.

Biblia noastră a lăsat din text istoria primilor oameni în raiu și începe deodată cu căderea lor în păcat. Biblia germană însă ia textul întreg aici și totuși la capitolul ce tractează despre uciderea de frate a lui Cain, deja cuprinde mai puține părți din text. Bunăoară nașterea lui Cain se cuprinde într'însa, dar nu citează — ca ediția noastră — propoziția: „Iară Adam a cunoscut pe Eva muierea sa, și luând ea în pântec a născut pe Cain“. — ci numai „Eva... a născut pe Cain“. Această deosebire se află la cap 4 vers 1, dar în acelaș capitol ediția noastră a reproduș propoziția: „Și a cunoscut Cain pe muierea sa, și luând în pântec a născut pe Enoh“. Lipsind însă această propoziție în ediția germană, din care și despre nașterea lui Sith din Eva se spune numai: „Eva bekam wieder einen Sohn, den hies sie Seth“. Biblia mică și aici citează textul întreg.

Se vede, că Biblia germană a încunjurat anume aceste pasaje, din motive cunoscute. Așa înțelegem numai că la capitolul 6 nu citează cele dintâi opt versuri, cari în Biblia mică sunt citate și cari tractează frivolitatea oamenilor nimiciți prin potop.

G'rs'm, că în mare parte ediția Bibliei mică a făcut omiteri potrivite, căci de pildă ea și Biblia germană, nu reproduce capitoli 10 și 16. Pentru obiectivitate însă datorința ne impune să constatăm, că alegerea textului nu s'a făcut peste tot în modul cel mai norocos. Se poate spune aceasta în special despre capitolul 25, unde se vorbește despre Isav și Iacob. În loc de a trece peste pasajile despre nașterea acestor gemeni, citându-se numai atât, ca nașterea lor să fie amintită, — reproduce fidel din Biblia mare, cum a luat Reveca în pântec și săltau prunca într'u dânsa. Aici într'adevăr — fiind vorba de a da publicului părțile cele mai alese — se putea omite partea aceasta, mai ales că aici se descrie, că „a eșit fiul cel întâi născut roșu tot, ca o piele păroș; și a chemat numele lui Isav. Și după acesta a eșit fratele lui, și mâna lui ținea de călcăiu pe Isav“.

Biblia germană menționată a omis foarte corect partea aceasta și mai bine a procedat, că a luat în text moartea pioasă a lui Avram, care în Biblia noastră e omisă, deși se putea reproduce, — fiind în acelaș capitol — și se făcea totuși posibil, ca omițându-se partiile amintite, să se treacă dela moartea lui Avram la scena cu dreptul de întâia naștere, petrecută între Isav și Iacob.

Trebuie să concedem însă, că din punctul de vedere a păstrării nealterate a textului, Biblia germană e de excepțional, căci pentru a încunjura pasajile, cari pentru tinerime nu sunt chiar edificatoare, face omiteri, cari aduc cu sine alterarea textului. Astfel face, între altele, la capitolul 29 despre căsătoria lui Iacob, unde omite versurile 24 și 25, în cari se spune, că *Lavan* a dat pe fiica sa *Lia* soție lui *Iacob*, băgându-o în lăuntru la *Iacob*, iar *Iacob* făcându-se dimineață s'a văzut înșelat. Trezând peste aceste versuri Biblia germană zice „aber statt Rahel, der jüngern Tochter, gab er ihm Lea und sprach: Es ist in unserem Lande nicht Sitte, dass man die jüngere vor der aeltern weggebe...“

Textul citat nu e identic cu textul biblic adevărat, căci e o prescurtare făcută fără a se ținea seamă de autenticitatea lui. Biblia mică probabil pentru a încunjura acest inconvenient a luat în text pasajile omise de ediția germană.

De altminteri e de observat, că în genere alegerea părților din Biblia mică s'a făcut după un plan bazat pe un studiu destul de intensiv. Ca exemplu îmi pare potrivit capitolul 46 din cartea primă a lui *Moise*, despre călătoria lui *Iacob* în Egipt la fiul său *Iosif*. Aici atât Biblia germană cât și Biblia mică citează la fel, deși nu reproduce capitolul întreg. Amândouă omit versurile 7—26 și citează versurile 1—6, și 26—34.

Fiindcă în materia alegerii părților celor mai folositoare, tema trebuie rezolvată cu răspunsul la întrebarea, alesu-s'au cele mai potrivite părți, cu greu am putea zice însă, că nu am afla locuri, cari era bine a fi înlocuite cu altele. Așa la cartea a II-a a lui *Moise*, cap. 20, după espunerea celor 10 porunci, era de prisos să se mai citeze cele din urmă 6 versuri, pe cari Biblia germană le-a și omis. Tot asemenea capitolul 31 din cartea a doua încă e citat supflut, câtă vreme nici Biblia germană, — care și ea lasă din text capitolul 26, 27, 28, 29 — nu l reproduce. Și de alt fel acei capitol e în parte o repetiție a povățuirii poporului celui ales, să păzească Sâmbăta.

Din cartea a III-a a lui *Moise* Biblia mică a ales părțile cele mai însemnate cu mai mult succes ca Biblia germană. A-

ceasta nu a dat importanță mai mare capitoului 3, despre sfințirea preoților; nici cap. 19. despre tălcuirea celor zece porunci și a altor legi; adevărat, că din acest din urmă capitol reproduce câteva versuri, dar Biblia mică a înțeles pe deplin însemnătatea mare a acestor două capitole și le-a tipărit aproape în întregime.

Cartea a III de altcum e aproape identică în ambele ediții, căci aproape numai acești doi capitoli sunt luați între părțile alese.

Biblia mică nu pretindea face prescurtările capitolilor diferiți cu deplin succes. Ca exemplu ne servește cap. 22 din cartea a IV a, de unde citează foarte mult despre uclerile lui Valac, care se temea de Israeliteni și a chemat pe Valam împăratul să-i stea într'ajutor împotriva lor. Valam a și venit. Până aici s'educa textul Bibliei mică. Cred însă a nu greși dacă susțin, că era mai cu folos, dacă se reproducea pe lângă acest capitol ceva și din cel următor. Aceasta din două motive. întâi, fiindcă partea aceasta a Sf. Scripturi e aproape necunoscută chiar și celor ce au trecut prin școli. Și al doilea motiv e, că s'a citat partea cea mai puțin instructivă, adică începutul capitolului până la sfârșit și a fost omisă partea atât de edificatoare din cap. 23 și 24, unde vedem că Valam nu a satisfăcut invitații lui Valac, căci nu a blăstămat, ci a binecuvântat pe Israeliteni, cari s'au așezat în regiunile lui Valac împăratul. Apoi capitoli 23 și 24 mai conțin și o concepție frumoasă a lui Valam despre Dumnezeu. Cel puțin câte va pasagi se puteau deci alege și din acești capitoli, ca astfel să aibă rost citarea capitolului 22.

În mare parte e superfluă apoi reproducerea cap. 5 din Cartea a V-a a lui Moise, fiind mai mult o repetiție a decalogului. Deci se putea evita alegerea în două a textelor de cuprins aproape identice.

Din T. Nou Biblia mică reproduce textele mai însemnate din punctul de vedere al activității Mântuitorului. Găsim, că aici alegerea e mai succesă, ceace însă ne îndreptățește să spunem per tangentem, că se găsească scaderi neesențiale și aici. De pildă: Cuvântarea de pe munte e pusă în ediția de față a Bibliei între capitolul dela Iacul Vitezda și capitolul lui Luca despre învierea tinărului din Nain. Era mai corect să se intercaleze imediat după capitolul 4 dela Matei, din care încă reproduce. Astfel se păstra cu o cale și continuitatea conținutului după expunerea biblică.

Micile scaderi ce le-am înregistrat la acest loc, în raport cu însemnătatea tipăririi acestei cărți, adică a Bibliei mici, dispar însă cu totul. Pentru că abia dacă se puteau înlocui pasagiile excepționale cu multe altele. Era bine, de sine înțeles, dacă în locul acelor pasagi se tipărea ceva și din psalmi, dat fiind, că abia dintr'un psalm se reproduce ceva într'însa, căci bine știm, că Psalтира e una din cele mai îndrăgite cărți la poporul nostru.

Este însă a se pune chestia pe punctul de vedere al poporului nostru și a se observa, că Biblia mică e tipărită cu scopul de a intra în masele poporului nostru sărac și lipsit; e vorba de eliminarea edițiilor societății britanice, care deja după încercarea "Biblicelor" lui Heliade s'a și apucat de tipărirea Sfintei Scripturi într'o limbă ultra-modernizată. Acea societate a tipărit-o mai întâi la Iași în mai multe ediții, mai pe jos de orice critică în materie de limbă. Tot acea societate a dispus și dispune și azi de traducerea ei în tipografia Hornyánszky din Budapesta. Constată și dl Dr. O. Ghiba în broșura "Limbă nouălor cărți bisericești" apărută în Sibiu acum zece ani: păcatul cel mare ce există la noi, "că aceste ediții sunt atât de lăpte printre Români, făcând astfel aproape imposibilă pătrunderea edițiilor celor bune (cea dela Buzeu și a lui Șaguna), cari în urma prețului cu mult mai mare decât al celorlalte, străbat cu mult mai anevoios".

Tochmai pentru a se face posibilă străbateră ei în popor, a luat ediția aceasta cadre atât de înguste, și spre a nu fi prea scumpă s'a restrâns la o foarte redusă parte a cuvântului dumnezeesc cuprins într'însa. A fost fără îndoială foarte greu să se facă un mănunchiu atât de mic al părților mai alese și chiar greutățile acestea trebuie acum înlăturare și mai mult prin lăpșea cât mai interzică a acestei cărți. Trebuie să căutăm și noi spre a adevăra și mai mult cele zise acum patru ani de un trecător în însemnările sale, că țărani, noștri au o credință, fiind oameni muncitori, "cari își fac cruce când pleacă la drum și seara se roagă Maicii Preciste, au o încredință și înțelegerea înțelesului și au anume îndrumări de cinst și cuvânt în fapta lor". Acei trecători dorea să vină vremea ca și la noi să se cetească Biblia, după felul cum a văzut în o țară a Europei la un prieten al său. Atunci cerea și o educație mai religioasă a cărturarimii noastre.

Oare se gândește cărturarimea noastră la însemnările acestea ale aceluia trecător?

Gândindu-se poate scoate foloase din ele, dacă tine seama, că la acel scop, adică al educației religioase a cărturarimii încă s'au cugetat cei chemați, când au tipărit Biblia cea mică. Căci poporul în genere și intelectualii aceste părți ale Scripturii, în ceasurile de odihnă, vor ajunge se cunoască o bună parte a depozitului adevărului creștin și vor asculta mai cu înțelegere și mai cu folos explicarea cuvântului dumnezeesc. Avem mare lipsă de o atare înțelegere la zile grele ca acestor.

Învățăm și limbă frumoasă citind Biblia mică. E adevărat, că se găsește de exemplu la partea T. Nou unele greșeli gramaticale. Așa în cap. I dela Luca v. 7 se zice, că Zaharia și Elisabeta erau trecuți în zilele "sale", câtă vreme în privința limbii Testamentul Nou tipărit la București în 1905 cu aprobarea și binecuvântarea Sf. Sinod al României folosește expresia: "în zilele lor". Mai departe Biblia mică folosește în același cap. v. 6 expresia "dreptățile" Domnului, iar Noul Testament al Sf. Sinod zice că Zaharia și Elisabeta umblau "întru toate poruncile și îndreptările Domnului". Ori apoi bunăoară T. Nou al Sf. Sinod zice "De va umbla cineva noaptea, se va împiedica", — iar același loc (Ioan 11) în Biblia mică e așa: "De va umbla cineva noaptea, poticni-se-va".

Nu mă simțesc chemat a da dreptate uneia ori alteia din aceste două modalități de exprimare, ci constat numai, că totuși e o pierdere pentru neamul românesc lipsa unei limbi într'u toate identice cel puțin în Cartea Cărților, ca și prin aceasta să se promoveze unitatea noastră sufletească.

După cum a zis odată fericitul rege Carol al României în o ședință a Academiei române (Vezi în discursul de recepție al prof. Ioan Banu: Despre introducerea limbii românești în biserică. București 1903 pag. 24). — "Limbă cărților bisericești trebuie să fie respectată și statornică și numai atunci se cuvine să fie scos dintr'însa un cuvânt, când el nu mai este înțeles de cei de astăzi și numai atunci este bine să fie introdus un cuvânt nou, când el a ajuns în întrebuințarea și înțelegerea tuturor".

E aproape identică și călăuză în materie de limbă a mai marilor bisericești noștri, zicând "că în primele ediții ale cărților noastre rituale să se conserve textul, care se află în edițiile de mai înainte cu caractere chirilice și să se admită numai modificări... pe cari neapărat le pretinde progresul limbic și claritatea textului" (O. Ghibu: op. cit. pag. 94).

Munca serioasă și încordată va putea aduce în armonie aceste două păreri. Și până atunci, până când vom avea norocul să eliminăm cu totul din casele noastre cărțile, — cari și din punct de vedere limbic aduc pagube poporului, — să ne străduim a introduce Biblia mică în popor, ca rând pe rând să ținem la timpul său o ediție completă a Bibliei locale de cinst pe masa fiecărui țărăn știutor de carte, spre bucuria lui în zile bune, și spre mângâierea lui în zile grele, după cuvintele frumoase ale înalt Preșșințitului nostru A h episcop și Mitropolit.

Dr. Gh. Comșa.

Războiul.

În Galiția trupele rusești au făcut Marți de nou încercarea să se apropie de întăriturile trupelor noastre, dar au fost luate la goană. În Volhinia dușmanul a fost scos din pozițiile sale și alungat la depărtare mare dincolo de Putilowka. La arpa ceealaltă armata lui Hindenburg a înaintat de nou, silind pe dușman să se refragă cu grabire. Dacă nu să retrăgeau Rușii cu grabirea despre care au dat destule probe până acuma, erau espuși primejdiei de a fi încunjurați de trupele aliate.

La frontul dela apus ofensiva mare a trupelor franceze și engleze e plănuită pe vreme mai lungă, căci e constatat, că au la dispoziție cantități enorme de muniție. Până acuma însă ofensiva lor nu a dat nici un rezultat, pentru că toate atacurile au fost respinse cu bravură de trupele germane. Chiar și puținul teren pe care l'au fost cucerit la început dela Nemți, l'au pierdut earși. În morți apoi și răniți perderile lor sunt colosale. De sine înțeles, că sunt însemnate și pierderile Nemților.

La frontul italian situația e neschimbată. În raportul oficios se spune, că toate pozițiile pe cari le-au avut trupele noastre, sunt și acuma în posesiunea lor. Italienii n'au putut lua deci

nimica în curs de patru luni. La Dardanele au fost ciocniri mărunte, iar pe frontul sârbesc e numai duel de artilerie.

NOUȚĂȚI.

În memoria părechei moștenitoare de tron. Din Sarajevo se serie: Luni s'au început lucrările pregătitoare pentru așezarea tablei comemorative în apropierea locului, unde s'a săvârșit atentatul dela Sarajevo, adică în colțul străzii Francisc Iosif și cheiul Appel. Tabla se face din marmoră neagră de Labrador, deasupra împodobită cu o mare coroană de aur, ear la mijloc cu inscripția potrivită.

Decorații noștri. Domnul Mihailă Ra colă, oficial suprem la manutanță, a fost decorat din partea Maiestății Sale cu crucea de aur pentru merite, cu coroana, purtată la funta de vitejie, iar frații Coriolan Stefan, locotenent de artilerie și Dr. Ulpian Stefan, medic asistent militar, au fost distinși cu laudă preînaltă (Signum laudis).

Ma'orul Acker a murit. Comandantul batalionului de moți din regimentul de infanterie 50, care a sevrișit atâtea acte de rară vitejie pe câmpul de războiu, mai ales la Ivangorod, maiorul Acker, a fost lovit de un glonț dușman cu ocaziunea unui nou asalt dat cu Moții asupra Rușilor, în 24 Septembrie, și a murit moarte de erou. Câți cu el vor fi căzut și dintre moții noștri!

Papa cere armistițiu. Vine știrea din Roma, că papa Benedict va adresa rugare tuturor puterilor implicate în războiu, ca în ziua tuturor Sfinților și în ziua morților să nu se bată, să lege armistițiu, consacrandu-se pretutindenea în lume zilele acestea memoriei celor căzuți pe câmpul de onoare.

O știre falsă. Toate zărele dela noi dau știrea, după o telegramă a foii italiene "Corriere della sera" primită din București, despre declarațiunea regelui Ferdinand al Bulgariei în chestia ofensivei germane și austro-ungare în contra Sârbiei, declarație pe care am dat-o și noi în numărul trecut, dar atribue declarația regelui Ferdinand al României, care n'a făcut-o, și nu regelui Ferdinand al Bulgariei, care de fapt a făcut-o. Confuzia s'a născut probabil din faptul, că și unul și altul poartă același nume, dar mai ales din superficialitatea celui ce a dat știrea din București zărelor din streinătate, pentru că în foaia bucureșteană, din care a fost scoasă știrea, era spus apriat, că "ni se telegrafează din Sofia" ce a spus regele Ferdinand, iar cum că regele Ferdinand al României nu locuiește în Sofia, o știe oricine, numai celce a dat telegrama nu.

Dela magistratul orașului Sibiu ni se comunica, cumca membrii familiei, cari vreau se cerceteze soldați bolnavi ori răniți, au o reducere de 50% pe liniile ferate privilegiate imp. reg. de sud (austriace), dacă scot act de legitimare dela primăria orașului. Amănunțele se pot afla la secția militară a magistratului, strada măcelarilor numărul 4. ușa 4.

Împăratul și școlarii. Afând împăratul Wilhelm, că atât corpul didactic, cât și tinerimea școlară a dezvoltat multă activitate la subscrierea noului împrumut de războiu, a trimis dela cartierul general o telegramă de laudă și de mulțumire ministrului de culte. Telegrama împărătească dispune totodată să se dea tinerimii o zi de vacanță. Se vede, că suveranul cunoaște bine firea copiilor, cari au multă dragoste pentru laudă, dar și mai multă pentru — vacanță.

Tinerii de 18 ani. Foaia oficială a publicat ordinul prin care glotașii născuți în 1897 și recrutați, au să se înfățișeze în 15 Octombrie n. 1915 la regimentele lor.

Fabrică în universitate. Profesorii dela universitatea din Moscova au hotărât, ca în laboratorul de chimie al universității să se fabrice materii explozive pentru armată. Se vor organiza cursurile necesare. Studenții, cari termină astfel de cursuri, au să fie conducătorii fabricilor de muniție. Laboratoriile de științe naturale dela aceeași universitate se adaptează în scopurile armatei.

Memoriile marelui duce. Locul de exiliu al marelui duce Nicolae Nicolaevici se află într'un minunat castel, în Nakicevan în Caucaz. Acolo a primit vizita unui amic din tinerete, a fostului guvernator din Odesa, cu numele de conte Demiericov. Marele duce i-a declarat, că acum își scrie memoriile, unde va arăta cauzele, ce l-au forțat să renunțe la demnitate de comandant suprem al armatei rusești. Memoriile acestea se vor publica, a zis marele duce, îndată după sfârșitul războiului.

Înaltă distincție. Monarhul nostru a conferit generalului german Mackensen marea cruce a ordinului Leopold.

Censură în Bulgaria. Stăpânirea bulgară a introdus cenzura preventivă pentru orice scriere destinată a fi răspândită prin tipar. Hotărârea aceasta are de scop a împedeca lățirea știrilor tendențioase, care ar putea fi spre paguba țării.

Călduri mari. Ziarele americane vorbesc despre călduri neobișnuite, ce au năpădit asupra orașului Newyork acum la începutul toamnei. Căldura medie este 90 grade Fahrenheit. În clădirile cu multe etaje ferbințele este în deosebi cumplită. Oamenii se răcorăsc noaptea în parcuri sau pe coperișele caselor. Teatrele și-au sîstat reprezentanțele. Școlile stau închise. Într'o singură zi s'au întâmplat 20 cazuri de insolatiune, între acestea patru morți.

Grevă în Italia. Din Turin se anunță, că optzeci de mii de lucrători ai căilor ferate declară grevă, dacă nu li se îmbunătățește plata cu 25 la sută.

În amintirea iubiților răposați. Nemăngăiatul soț Ioan Tanco, mehanic și copiii săi Aurelia și Gheorghijă, dăruiesc întru veșnica odihnă a sufletului soției respective mamei lor Ana Tanco n. Băllean suma de 8 cor., din cari 4 cor. la fondul "Azilului orfelinat" al Reuniunii rom. de înmormântare din Sibiu, și 4 cor. la fondul Episcopul Nicolae Pocea pentru masa învățăceilor meseriași, al Reuniunii sodalilor sibieni. Pentru această jertfă, a bineplăcută și oamenilor și lui Dumnezeu, aduce s'ncece mulțumite prezidentul Reuniunilor amintite: Victor Tordășianu.

Știre ziaristică. Cea mai veche gazetă parisiiană, Gazette de France, care peste câțiva ani și-ar fi putut serba jubileul de trei sute de ani ai existenței, a căzut jertfa războiului. Gazeta bătrână, în timpul mai nou, ducea o viață vegetativă, căci nu știa să se acomodeze cerințelor moderne ale gazetăriei. Acum, în valurile marelui războiu, a dispărut repede și neabătută în seamă. Primul număr din Gazette de France apăruse în 30 Mai 1631. Parisieni, cari o mai citeau, îi ziceau "bunica".

Limba italiană și muzica germană. Italienii au pornit o mișcare împotriva muzicii germane. Ca un fel de resunet s'au rostit câteva glasuri în Germania în contra întrebuințării limbii italiene în muzica germană. Autorități muzicale din Germania sânt însă de părere, că vorbele italiene în muzică au importanță numai tehnică, întocmai ca terminii străini în știință.

Societatea de lectură "Andrei Șaguna" din Sibiu, secția pedagogică, s'a constituit pe 1915/16 în ședința din 13/26 Septembrie 1915 sub presiul P. C. S. Dr. Eusebiu R. Roșca, director sem'narial, în modul următor: Președinte: Dr. Pavel Roșca, prof. sem. Vicepreședinte: Iosif Sarb, elev. curs. IV. ped. Arhivar: Oprea Jugărean, elev. curs. IV. ped. Notar: Vasile Berghia, elev. curs. II. ped. Cassier: Vasile Oancea, elev. curs. III. ped. Controlor: George Balceș, curs. II. red. Bibliotecar: Traian Ludu, curs. III. ped. Vicebibliotecar: Dumitru Pandrea, curs. I. ped. Redactor: Nicolae Lupu, curs. IV. ped. Econom: Dumtru Foaș, curs. III. ped. Membri în comisiunea literară: Ioan Pitic, curs. IV. ped. Ioan Stănilă, curs. IV. ped. Teodor Pașca, curs. III. ped. Iosif Rafiroiu, curs. IV. ped. Ioan Berghia, ped. c. II. Emilian Popa, ped. c. II. Miron Baciu, curs. I. ped. Teodor Nariș, curs. I. ped.

Apariții păgubitoare. Sub acest titlu scrie ziarul Rieci următoarele: Oașele principale din Rusia sufar earăș de lipsa proviziilor. Cauza că nu avem munitie, se atribuie industriei primitive rusești; dar grâu și articole alimentare se găsește atât de multe în Rusia, locat în timp de pace se pot exporta și în Germania. Dela începutul războiului urmărim cu atențiune politica de alimentație a Germaniei și vedem, că a biruit toate greutățile; în centrele Rusiei însă criza aceasta a luat proporțiile cele mai primejdioase. Răbdăm frig, deși avem bogiție de lemne; răbdăm foame, cu toate că am avut cea mai bună recoltă. Suferim de lipsa zahărului; ear Angliei, în vremuri liniștite, i-am dat atâta zahăr, încât avea cu ce să-și îngrașe rămătorii. Războiul a desvelit rana, de care sângerăm: lipsa totală de organizație. Este foarte dureros, că în al doilea an de războiu trebuie să rostim astfel de plângeri și dorințe.

Bioscopul Apollo. Numai Vineri în 1 Octombrie n. 1915 se va reprezenta următorul program: Călătoria mea în America, după natură. Putere supranaturală, dramă criminală senzatională în 4 acte. Loty se mărită, comedie în 3 acte. Jucată de cei mai excelenți artiști germani.

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de învățătoare la școala română gr.-or. din Râșinari se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Salariu conform legii și relut de cvartir 240 cor. Învățătoarea aleasă va fi obligată pe lângă conducerea unei clase, a instrui toate elevii în lucrul manual femeesc, i se cere deci și act de capacitate în privința aceasta.

Reflectantele la acest post să-și înainteze documentele prescrie — în termenul deschis — oficiului protopresbiterial tractual.

Resinar, (Râșinari) din ședința comitetului parohial — ca scaun școlar — ținută la 6/19 Septembrie 1915.

Maniu Lungu
paroh — președ.

Șerban Cioran
notar.

Nr. 425/1915 prot.

(165) 3—3

Aprobat:

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Cafea ieftină!!!

Firma noastră de import F. A. Degan în Fiume (Postafiock nr. 163.) ne avizează că a primit un transport mare de cafea, deci o vinde cu prețuri tare reduse. Scrieți românește!

Nr. 1 Cafea Santos, aleasă și frumoasă 1 kgr. 4.60 cor.
" 10 " Cuba fină, frumoasă 1 kgr. 4.80 "
" 14 " Cuba cea mai fină 1 kgr. 5.20 "
" 16 " Cuba mărgelă, aleasă 1 kgr. 5.20 "
" 16 " Cuba specialitate 1 kgr. 5.60 "
" 24 " Ceylon fină 1 kgr. 5.40 "
" 21 " Lava aurie 1 kgr. 5.20 "
" 106 " „Victoria” cea mai fină mixtură 1 kgr. 5.60 "

5 kgr. se trimite cu poșta francoat și vămut prin ramburs. (166) 2—6

Rugăm preoțimea noastră se recomende această firmă cu ori și ce ocaziune chiar și între străini, căci numai așa o putem scoate cu bine din criza de războiu.

A apărut în editura comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane:

R. Ruiz Amado:

Secretul succesului

convorbiri teoretice și practice cu tinerii de 15—20 ani, traducere de Vasile Stan, profesor la seminarul „Andrian”. Cuprinsul: Succesul și fericirea. Problema succesului. Idei atavice. Zeificarea succesului. Zodia. Perioada fatală. Planul de luptă. Nu fumezi? Încă o țigaretă...? Păhărele de beutură. Vorbele obscene. Steagul celor șapte voinici. Timpul e aur. Lectura. Jocurile. S. ortul. Prietini. Cavalierism și Donchotism. Viermele neadormit. Orientări. O putere... Noblețea adevărată. Inclinațiile și destoiniciile. Concurența socială. Capitalul celor desmoșteniți. O obiecțiune și o părere. Chemarea dumnezeiască. Munca împărțirea timpului. Statornicia. Împărțește ca să învingeri. Puterea de sus Adăus: Sfatul unui părinte către fiul său.

După cum se vede din acest cuprins bogat, **Secretul succesului** e o contribuție însemnată la literatura noastră pentru tineret, astăzi destul de săracă.

Se află în depozit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană din Sibiu**, exemplarul broșat (280 pagini format 8°) cu **2 coroane**.

Revanzătorilor se dă un rabat de 20%

În editura comisiunii administrative a Tipografiei arhidiecezane a apărut:

Biblia mică

sau

părți alese din sfânta scriptură, testamentul vechiu și testamentul nou,

cu binecuvântarea Înaltpreasfinției Sale Domnului Ioan Mețianu, arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și metropolit al românilor gr.-or. din Ungaria și Transilvania.

Format plăcut 8° pe 272 pagini, cu următorul cuprins:

A. Testamentul vechiu.

I. *Intâia carte a lui Moise*. Facerea lumii. Păcatul lui Adam și al Evei. Pedepsa lor. Făgăduința Mesiei. Uciderea de frate a lui Cain. Următorii lui. Vestirea poporului. Facerea corabiei. Popolul se începe. Potopul se sfârșește. Avraam primește în cortul său pe ingeri, cari îi făgăduiește fiu din Sara și i-se descopere perirea Sodomei. Isav și Iacob. Căsătoria lui Iacob. Iosif din pismă se vinde de frații săi. Iosif prin tălcuirea visurilor lui Faraon se înalță la cinstea de Voevod. Călătoria lui Iacob în Egiptet la fiul său Iosif.

II. *A doua carte a lui Moise*. Egipt. Nașterea, creșterea, fuga și căsătoria lui Moise. Așezarea mie-lului Paștilor. Moartea celor întâi născuți, începutul egiptei. Sevrăgirea egiptei. Perirea egiptenilor în marea roșie. Moise primește sfintele zece porunci ale lui Dumnezeu. Intocmirea meseriașilor. Serbarea Sămbetei. Tablele legii

III. *A treia carte a lui Moise*. Leviticon. Sfințirea preoților. Tălcuirea celor zece porunci și a altor legi.

IV. *A patra carte a lui Moise*. Numerile. Văleam vrea se blăsteme re Israeliteni. Asina lui vorbește. Legea despre bunurile de moștenire. Iisus Navi se pune în locul lui Moise povătuitor poporului.

V. *A cincea carte a lui Moise*. A doua lege. Repețirea celor zece porunci ale lui Dumnezeu. Moise predă dirigătoria sa, și așază pe Iusul fiul lui Navi în locul său. Moartea lui Moise și ce urmează după aceea.

VI. *Cartea lui Iisus Navi*. Israel trece cu urme neudate prin Iordan. Cuprinderea și risipirea cetății Ierihorului.

VII. *Cartea judecătorilor lui Israel*. Vitejia prorocii Deborei, a lui Varac și a lui Iail. Invingerea lui Gedeon asupra lui Madiam. Vitejia, nunta și găcitură lui Samson.

VIII. *Cartea I-a a împăraților*. Înălțarea lui Samuil. Moartea lui Eli și a fiilor lui. Ungerea lui Sacl de împărat. Lupta lui David cu uriașul Goliat.

IX. *Cartea II-a a împăraților*. Ungerea lui David de împărat.

X. *Cartea III-a a împăraților*. Căsătoria, rugăciunea și judecata lui Solomon. Biserica lui Solomon. Ilie ucide pe preoții lui Vaal.

XI. *Cartea IV-a a împăraților*. Cele cinci minuni ale lui Eliseu. Neeman se curăță de boală.

XII. *Cartea lui Iov*. Nenorocirea și răbdarea lui Iov.

XIII. *Psaltirea*. Cântarea lui David când a scăpat din mâna lui Saul.

XIV. *Pildele lui Solomon*. Lauda înțelepciunii în viața omenească. Lauda muierei muncitoare.

XV. *Eclesiastul lui Solomon*. Toate și au vremea lor. Mijloacele fericirii.

XVI. *Eremita*. Vedenia despre smochine.

XVII. *Daniil*. Daniil tălcuiește visul lui Navuhodonosor. Scăparea din groapa leilor.

XVIII. *Prorocul Iona*. Chemarea, neascaltarea și pedepsa lui Iona. Rugăciunea lui Iona pentru scăpare.

XIX. *Tovie*. Rugăciunea bătrânului Tovie, a Sarei și ascultarea rugăciunii lor. Voia din urmă a lui Tovie și sfătuirea către fiul său.

XX. *Iudita*. Iscusitul îndemni și bunul sfat al Iuditei către bătrânii poporului. Tăierea capului lui Olifern. Mulțăminta Iuditei și a poporului ei.

XXI. *Cartea înțelepciunii lui Solomon*. Rugăciunea către Dumnezeu pentru înțelepciune.

XXII. *Cartea înțelepciunii lui Iisus fiului lui Sirach*. Despre ascultarea pruncilor către părinți, și despre adevărata smerenie. Lauda femeilor bune, și muștrarea celor rele.

XXIII. *Cărțile Macaveilor*. Despre nedumnezeirea și tirania lui Antioch. Despre statornicia celor șapte frați Macavei și a mamei lor.

B. Testamentul nou.

Nașterea lui Ioan Botezătorul. Bunăvestire. Nașterea lui Iisus. Întimpinarea Domnului. Magii dela rărit. Fuga la Egipt. Botezul lui Iisus. Ispitirea lui Iisus. Nunta din Cana. Samarineanca la puțul lui Iacob. Slăbănogul dela lacul Viteza. Cuvântarea de pe munte. Învierea tinerului din Naia. Învierea fetei lui Iair. Samarineanul cel îndurat. Cina cea mare. Fiul cel răcit. Bogatul și Lazăr cel sărac. Vameșul și Fariseul. Zachieș Vameșul. Filerii văduvei. Pilda Sămănătorului. Învierea lui Lazăr. Intrarea în Ierusalim. Cina cea de taină. Iisus în grădina Getsimani. Iisus înaintea Arh ereilor. Patimile, răstignirea, moartea, înmormântarea lui Iisus.

Se află de vânzare la Librăria arhidiecezană, și se vinde legată solid și frumos cu 2 cor. + 20 fileri porto.

Revanzătorilor li se dă rabat 15%.

A apărut și se află de vânzare la Librăria arhidiecezană, Sibiu:

G. S. Petrow:

Calea spre Dumnezeu.

Contemplațiuni asupra Dumnezeirei și asupra adevărului divin.

Traducere

de

Teodor V. Păcățian.

Ediția II.

Prețul 1 cor. + porto 5 fil

Cărți nouă apărute

se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană, Sibiu.

Archibald, *Impresii de Călătorie*, note de om năcjit. Prețul cor. 2.50. + 20 fil. porto.

Boldor A., *Dare de samă* asupra mișcării literare pedagog. din anul școlar 1912/13. Prețul 30 fil. + 5 fil. porto.

Bunea Dr. A., *Încercare de Istoria Românilor* până la anul 1382. Serere postumă cu un Portret foarte bine reușit al autorului. Prețul 5 cor. + 20 fil. porto.

Caragiale I. L., *Teatru*, opere complete. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Cartea Verde, textul tractatului de pace dela București 1913. Prețul cor. 1.50. + 20 fil. porto.

Cazaban A., *Între Femeie și pisică*, novele. Prețul cor. 1.50. + 20 fil. porto.

Chirășcu M. I., *Grănicerul*, novele. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Coșbuc G., *Fire de Iort*, poezii. Ediție nouă cu 100 pagini mai mare decât ediția anterioară. Prețul 3 cor. + 20 fil. porto.

Diamandy G., *Chemarea Codrului*, poveste vitejască în 3 acte. Prețul cor. 1.50. + 10 fil. porto.

Drăgescu Dr. I., *Pro patria*, Povestire despre începutul și menirea neamului românesc. Prețul 3 cor. + 30 fil. porto.

Dulfu P., *Grădina lui Novac*. Epopee alcătuită din cântecile de vitejie ale poporului român. Cu ilustrări de A. Murnu. Ed. simplă cor. 1.50, ed. de lux cor. 2.50. + 20 fil. porto.

Eroii Noștri, pagini alese din istoria neamului. 3 broșuri à 30 bani. Broșura I conține: Războaiele între Români și Daci. Broșura II conține: Dacia sub Traian. Broșura III conține: Muntenia și Moldova, întâiele lupte cu Ungurii. Broșurile acestea sunt scrise pe înțelesul poporului. Porto 10 fil.

Faraog Elena, *Din taina vechilor Răspântii*, poezii. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.

Filipescu N., *Discursuri politice*, publicate de N. Pandelea. Vol I. 1888—1901. Prețul 3 cor + 20 fil. porto.

Flaubert G., *Salambo*, roman. Tradus de Ludovic Dauș. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Galaction G., *Biserica din Războare*, novele și schițe. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Glica Ioan, *Pământul și Omul*, ilustrat. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

Goethe, *Faust*, tragedie. Traducere în versuri de Ion Gorun. Prețul 1 coroană. + 10 fil. porto.

Hamat Alexiu, *Noua lege militară*. Extras din lege și tălcuirea ei. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.

Herz A. de, *Bunicul*, comedie în 3 acte. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Hodoș E., *Frumoasa din Nor*, și alte poezii. Prețul cor. 2.50. + 20 fil. porto.

Hodoș Z., *Masă ieftină*, gătirea mâncărilor de dulce și de post. Rețete de Bucate simple și bune. Prețul cor. 1.20. + 10 fil. porto.

Horia-Petra-Petrescu, *Văduvoara* și alte șase monoloage pentru bărbați și dame tinere. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

În Teara lui Vlaicu. Prinos pomenirii lui Aurel Vlaicu. Prețul 80 fil. + 5 fil. porto.

Ionescu Șisești G., *Călător*. Prețul cor. 1.50. + 10 fil. porto.

Iorga N., *Note de Drum*. Prețul cor. 1.25 + 10 fil. porto.

Iorga N., *Istoria Statelor Balcanice în epoca modernă*, Lecții ținute la Universitatea din București. Prețul cor. 3.50 + 30 fileri porto.

Irimescu Căndești I., *Pe durmurile Cadri-laterului*, impresii și note. Prețul cor. 1.50 + 10 fil. porto.

Katargiu B., *Discursuri Parlamentare* 1859-1862. Prețul 3 cor. + 20 fil. porto.

Lazar Stefan, *Floarea Betuliei*, roman din epoca Asiro-Babiloniană. Traducere autorizată de Alexandru Ciura. Prețul cor. 1.80 + 10 fil. porto.

Lecca Haralamb G., *Dincolo, Din Dunăre în Balcani*. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

Legea pentru Curtea de Casațune și de Justiție. Prețul 2 cor. + 30 fil. porto.

Locusteanu P., *Suntem Nebuni*, schițe umoristice. Prețul cor. 1.50. + 10 fil. porto.

Lovinescu E., *Aripa morței*, roman. Prețul cor. 1.80 + 10 fil. porto.

Lupaș Dr. I., *Șaguna și Eötvös*, conferență ținută în sala festivă a gimnaziului din Brașov la 6 Decembrie 1913 și la „Asociațiunea” din Sibiu la 8 Decembrie 1913. Prețul 50 fil. + 5 fil. porto.

Minu escu I., *De vorbă cu mine însu-mi*, poezii, cu desemnuri de Iser. Prețul 3 cor. + 10 fil. porto.

Moldovan S., *Ardealul II*, Ținuturile de pe Murăș. Prețul 90 fil. + 10 fil. porto.

Mureșanu Iacob, 1812—1887 *Album Comemorativ*. Prețul cor. 3.50. + 20 fil. porto.

Murnu G., *Istoria Românilor din Pind Vlahia mare* 980—1259, studiu istoric după izvoarele Bizantine. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.

Pătrășcanu D. D., *Timotei Mucenicul*, novele. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Pillat I., *Eternități de o clipă*, poezii. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.

Popescu General Al. Candiano, *Războiul Neatârării*, asaltul și luarea Griviței. Prețul 3 cor. + 30 fil. porto.

Pușcariu Ioan cavaler de, *Notițe despre întâmplările contemporane*. Broșată cor. 3, legată cor. 3.50 + 20 fil. porto.

Pușcariu Dr. Il., Ioan de Preda. Dr. L. Boreia, Dr. I. Lupaș, Dr. Ioan Mateiu și Dr. S. Dragomir, *Contribuțiuni istorice privitoare la trecutul Românilor de pe pământul crăiesc*. Prețul 4 cor. + 30 fileri porto.

Rădulescu-Niger N., *Orfanii Neamului*, Roman Naționalist. Prețul 4 cor. + 20 fileri porto.

Sadoveanu M., *Priveliști Dobrogene*, novele. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Schiopul I. I., *Chestiunea polonă*. Rolul cooperativelor în lupta de conservare națională a Polonilor din Germania cu o hartă explicativă. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.

Sergent St. G., *Amintirile mele din Războiul pentru Independență*. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

Simionescu-Râmnicianu M., *Propilee Artistice*, articole Teoretice și Dări de seamă. Prețul cor. 2.50. + 20 fil. porto.

Stanca Dr. S., *Pocășii*, Studiu pentru combaterea sectei pocășilor. Prețul 4 cor. + 20 fil. porto.

Stoica G., *Alte vremuri*, schițe și povestiri. Al 3-lea volum din Biblioteca Scriitorilor dela noi care apare sub aspicile „Asociațiunii”. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Suciu Em., *Țiganul la vânat*, comedie originală în două acte și *Arde în țigănie*, în versuri. Prețul 40 fil. + 5 fil. porto.

Theodorian Caton, *Povestea unei Odăi*, novele. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.

Virgiliu, *Eneida*, tradusă în proză de N. Pandelea. Prețul cor. 2.50. + 20 fil. porto.

Vitejile lui Mihai-Vodă, documente publicate de Nerva Hodoș. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

Vlăbuță A., *Dreptate*, novele. Ediția I-a a acestei cărți s'a trecut în decurs de vreo câteva zile toate și a eșit deja ediția II-a în 5—6 mii de exemplare. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.

La Librăria arhidiecezană, Sibiu, se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceiaș și în dos, foile aurite, cu copeii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaș legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copeii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaș legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copeii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimată evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copeii, cu cutie de păstrat **38 cor.**

Evangelia legată în piele roșie, cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copeii **27 cor.**